

Nieuwe galmuggen voor de Nederlandse fauna (X) (Diptera: Cecidomyiidae)

W. NIJVELDT

NIJVELDT, W., 1997. GALL MIDGES NEW TO THE FAUNA OF THE NETHERLANDS (X) (DIPTERA: CECIDOMYIIDAE). – *ENT. BER., AMST.* 57 (2): 23-24.

Abstract: Two species are recorded here as new to The Netherlands. The larvae of *Rabdophaga repenticola* live in bud galls of creeping willow and those of *Plemiella abietina* inside the seeds of spruce. Some details on biology, morphology and distribution of the species are given.

Gruttoweide 122, 6708 BM Wageningen.

In deze mededeling worden twee galmugsoorten met hun waardplant als nieuw voor onze fauna vermeld. Voor zover niet anders aangegeven is het materiaal door de auteur verzameld.

Kruipwilg (*Salix repens* L.)

Rabdophaga repenticola Stelter. – Vogelenzang, 3.xii.1963 en 8.iii.1972; Castricum, 11.ii.1967; Haarlem, 29.i.1969 en Bakkum, 29.iii.1972.

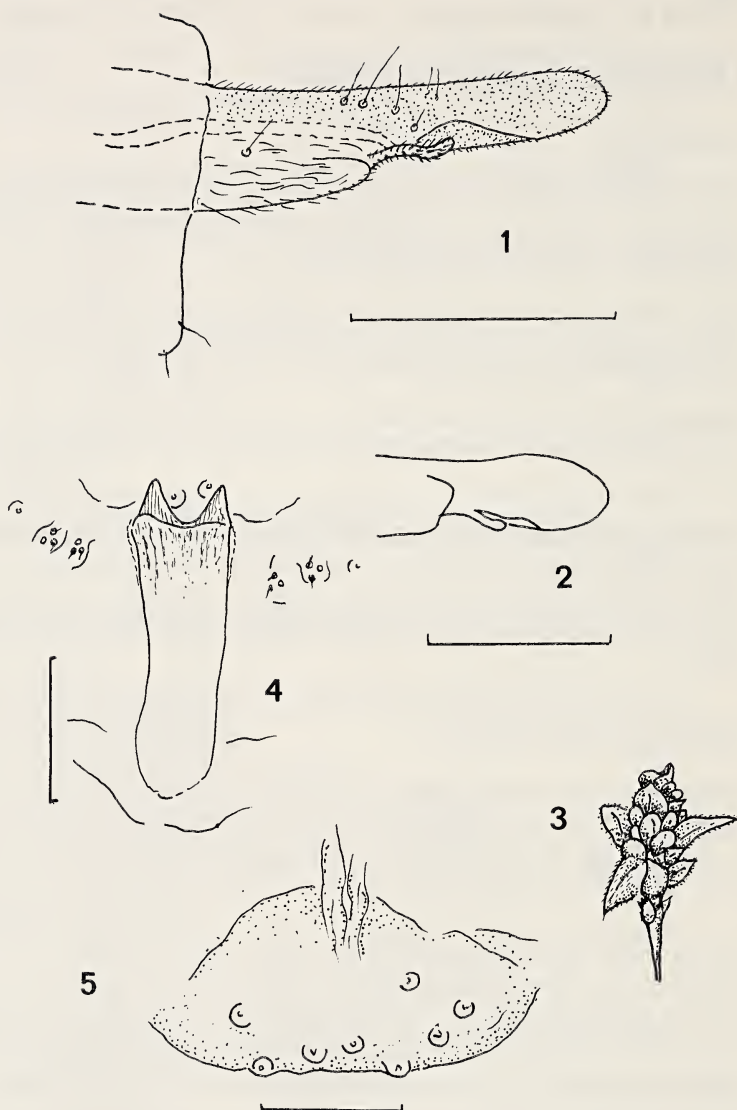
De larven leven in abnormaal behaarde, dicht op elkaar zittende zijknoppen (fig. 3). Door verkorting van de internodiën ziet het uiteinde van de tak er min of meer knotsvormig uit, hetgeen vooral in de wintermaanden opvalt. De beschrijving door Stelter & Buhr (1964) en de grote verwantschap met *Rabdophaga clavifex* (Kieffer) gaven aanleiding tot een discussie over de geldigheid van deze soort (Nijveldt, 1979). Na hernieuwd onderzoek van aanvullend materiaal is gebleken dat de ovipositor van de wijfjes één van de meest kenmerkende constante verschillen vertoont. Die van *R. clavifex* heeft de grootste breedte ongeveer in het midden en is volgens Stelter & Buhr (1964) bezet met groepjes microtrichen (fig. 2), terwijl die van *R. repenticola* slanker en zonder microtrichen is (fig. 1). Dezelfde auteurs vermelden de soort uit Duitsland en Denemarken.

Fijnspar (*Picea abies* (L.) Karsten)

Plemiella abietina Seitner. – Hoge Veluwe, 2.ix.1980, leg. P. Grijpma.

Volgens Barnes (1951) leggen de wijfjes eieren in de bloemen. De larven dringen het zich ontwikkelende zaad binnen. Hier voeden ze zich tot in het najaar en zijn dan volgroeid. De aangetaste zaden zien er wat ingezonken en verkleurd uit. Bovendien zijn ze wat platter en puntiger dan de gezonde. Seitner (1908) vermeldt een larvestadium van gewoonlijk drie jaar, waarbij de larven in de zaden verblijven. Slechts de eerste vijf maanden voeden ze zich en het zaad wordt dan volledig uitgehold. De resterende tijd blijven ze in rusttoestand in de op de grond vallende zaden. Verpopping vindt meestal hierbinnen plaats. Het popstadium duurt ongeveer 18 dagen waarna de mug via een gepreformeerde uitvliegopening de zaadoverblijfselen verlaat. De larven, die door dr P. Grijpma, destijds werkzaam bij het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek in Wageningen, werden verzameld, waren wit van kleur en ongeveer 3 mm lang. Ze bezitten aan de ventrale zijde van het eerste thoracaalsegment een goed ontwikkeld borststaafje of spatula sternalis (fig. 4). Figuur 5 toont de dorsale zijde van het laatste achterlijfssegment. Behalve uit ons land is *P. abietina* ook vermeld uit Finland (Györfi, 1941), Polen (Skrzypczyńska, 1995) en uit Duitsland, Hongarije,

Figs 1-5. *Rabdophaga repenticola*, *R. clavifex* en *Plemiella abietina*. 1, *Rabdophaga repenticola*, ovipositor (lateraal); 2, *R. clavifex*, ovipositor (lateraal naar Stelter & Buhr, 1964); 3, *R. repenticola*, gal (naar H. Alta in Docters van Leeuwen, 1982); 4, larve van *Plemiella abietina*, spatula sternalis; 5, *P. abietina*, laatste achterlijfssegment (dorsaal) (schaallijn 0,1 mm).

Joegoslavië, Oostenrijk en Tsjechoslowakije (Skuhravá & Skuhravý, 1960).

Literatuur

- BARNES, H. F., 1951. *Gall midges of economic importance*. 5. *Gall midges of trees*: 1-270. Crosby Lockwood, London.
- DOCTERS VAN LEEUWEN, W. M., 1982. *Gallenboek* (3e druk): 1-355. Thieme, Zutphen.
- GÖRFF, J., 1941. Beiträge zur geographischen Verbreitung der Schlupfwespen in Finnland und zur Kenntnis deren Wirte. – *Ann. ent. fenn.* 5: 86-91.
- NIJVELDT, W., 1979. The synonymy of *Rabdophaga clavifex* (Kieffer) (Diptera, Cecidomyiidae). – *Ent. Ber., Amst.* 39: 179-184.
- SEITNER, M., 1908. Die Fichtensamengallmücke (*Plemiella abietina*). – *Zentrbl. ges. Forstw.* 34: 185-190.
- SKRZYPCZYŃSKA, M., 1995. Insects damaging seeds, cones and fruits of trees and shrubs in the Ojców National Park. – *Pradnik. Prace Muz. Szafera* 9 (1994): 217-224.
- SKUHRVÁ, M. & V. SKUHRVÝ, 1960. *Bejdomorky*: 1-270. Praha.
- STELTER, H. & H. BUHR, 1964. Untersuchungen über Gallmücken, xii. *Rabdophaga clavifex* (Kieffer, 1892), *Rabdophaga repenticola* Stelter n. sp. und ihre Gallen. – *Beitr. Ent.* 14: 71-84.

Geaccepteerd 28.x.1996.